

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Sebastian Fitzek
DER AUGENSAMMLER

Copyright © 2010 by Verlagsgruppe Droemer Knaur GmbH & Co. KG,
Munich, Germany

The book has been negotiated through AVA international GmbH, Germany
(www.ava-international.de)

Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04005-0

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

SEBASTIJAN FIGEK

IGRA ŽMURKE

Preveo Vladan Stojanović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

U znak sećanja na Ridigera Kreklaua.
Svet menjaju fantasti, a ne mastiljare.

Igra je eksperimentisanje s verovatnoćom.

Novalis

Kraj je tamo gde počinjem.

The Script

EPILOG

ALEKSANDER ZORBAH

Neke priče su vam kao udice, bodljikave i smrtonosne, koje se zarivaju u umove publike duboko i neraskidivo, primoravajući je da ih sluša. Ja takve priče nazivam *perpetuum mobile*, narativima bez početka i kraja, zato što pripovedaju o večitoj smrti.

Takve priče ponekad pripovedaju beskrupulozne duše, koje uživaju u izrazima užasa u očima svojih slušalaca i u vizijama iz noćnih mora koje ih proganjaju i nagone da, nemoćni da zaspe, zure u tavanicu.

Na *perpetuum mobile* često nailazite među koricama knjige. U takvim slučajevima možete ih izbeći zatvarajući pomenuto delo. I to vam savetujem ovog časa. Ne čitajte dalje!

Ne znam kako ste došli do ove priče. Znam samo da vam nije namenjena. Svedočenje o takvim užasima ne bi trebalo da padne ni u čije ruke. Čak ni u ruke najljućeg neprijatelja.

Verujte mi, govorim iz iskustva. Ne mogu da zažmurim niti da odložim knjigu. Zašto? Zato što priča o čoveku čije suze teku niz obraze kao kapi krvi – priča o čoveku što grli zgrčeni komad ljudskog mesa koji je do pre nekoliko minuta disao, živio i voleo – nije roman ili filmski scenario. Ona nije plod mašte.

Ona je moja sudbina.

Moj život.

Sebastijan Ficek

U ovoj priči pojavljuje se čovek primoran da shvati, baš kad je agonija unutar njegovog uma dostigla vrhunac, da je proces umiranja tek počeo. A taj čovek sam ja.

POSLEDNJE POGLAVLJE

KRAJ

*„Ljuljaj se, dušo, na vrhu drveta,
kolevka će se zaljuljati kad vetar dune...“*

„Reci joj da stavi čarapu unutra!“

*„Kolevka će pasti kad grana pukne,
ali pašće i beba s kolevkom i svim ostalim.“*

„Reci joj da odmah prestane da peva tu prokletu pesmu!“

„Da, da, znam šta radim“, rekao sam zapovedniku interventne policijske jedinice preko sićušnog radio-mikrofona koji mi je tehničar pre nekoliko minuta prikačio za košulju. „Nastavi da se izdireš na mene pa ću baciti prokletu slušalicu, je l' jasno?“

Približavao sam se središnjem delu nadvožnjaka iznad puta A100. Gradski auto-put, jedanaest metara ispod nas, bio je zatvoren u oba pravca, ne zbog mentalno poremećene žene, koja je stajala nekoliko metara od mene, već zbog bezbednosti vozača.

„Anželik!“, pozvao sam je. Pri kratkom upoznavanju sa situacijom na privremenom komandnom mestu saznao sam da ima trideset sedam godina, da je dvaput osuđivana zbog pokušaja krađe beba i da je najmanje sedam od proteklih deset godina provela u dobro obezbeđenim mentalnim ustanovama. Neki saosećajni psiholog je, nažalost,

pre nekoliko meseci zaključio da je, po njegovom stručnom mišljenju, spremna za reintegraciju u društvo.

I gurnuo nas je u govna do guše. Baš ti hvala, doktore!

Drhtao sam od hladnoće i napetosti. U Berlinu je zbog hladnog vetra bilo kao u Jakutsku, iako je decembar bio iznenađujuće blag. Mislio sam da će mi uši otpasti posle samo tri minuta pred naletima ledenog vetra.

„Alo? Anželik?“

Šljunak mi je škripao pod čizmama. Okrenula je glavu. Prvi put se zagledala u mene. Glava joj se kretala polako, kao na usporenom filmu.

„Zovem se Aleksander Zorbah. Hteo bih da popričam s vama.“

Zato što je to moj posao. Ja sam dežurni policijski pregovarač.

„Zar nije divan?“ rekla je pevajući uspavanku. *Ljuljaj se, dušo...*
„Zar moja beba nije predivna?“

Klimnuo sam glavom iako sam bio predaleko da bih video šta se nalazi na njenim mršavim grudima. To je mogao biti jastuk ili krpena lutka, ali nisam ja te sreće. Očitavanja termalne kamere potvrdila su da je ono što drži u naručju toplo i živo. Nisam je video, ali sam je čuo.

Šestomesečna beba je plakala. Slabašno, ali je nesumnjivo plakala.

To je bila dobra vest.

Loša vest je što joj je ostalo samo nekoliko minuta života.

U slučaju da je ovo mentalno poremećeno stvorenje ne baci s nadvoznjaka.

Prokletstvo, Anželik, ovog puta si izabrala pogrešnu bebu – na svaki mogući način.

Još jednom sam pokušao da zapodenem razgovor. „Kako se mališan zove?“, pitao sam.

Ostala je jalova posle nestručno izvedenog abortusa. Tada je izgubila i razum. Treći put je uzela nečiju bebu i pokušala da je prisvoji, ali je otkrivena nedaleko od bolnice. Trebalo je samo pola sata da kurir na motociklu uoči bosonogu ženu s uplakanom bebom na nadvoznjaku.

Igra žmurke

„Još nema ime“, rekla je. Njena samoobmana je toliko uznapredovala da je čvrsto verovala da je dete u njenom naručju plod njene utrobe. Znao sam da bi pokušaji da je razuverim bili uzaludni. I bio sam siguran da za sedam minuta ne bih mogao da postignem ono u čemu se nije uspeło za sedam godina intenzivne terapije. Ali nisam to ni planirao.

„Kako bi bilo da se zove Hans?“, predložio sam. Stajao sam na desetak metara udaljenosti.

„Hans?“ Povukla je ruku sa zavežljaja i namestila ćebence. Beba je, na moje olakšanje, ponovo zaplakala. „Hans lepo zvuči“, rekla je odsutno. Malčice se povukla. Sad je bila malo dalje od ograde. „Kao Srećni Hans iz bajke.“

„Da.“ Načinio sam još jedan oprezni pokret prema njoj.

Devet metara.

„Ili“, dodao sam, „kao Hans iz druge bajke.“

Okrenula se prema meni s upitnim pogledom. „Iz koje druge bajke?“

„Iz one o nimfi Undini.“

To je više saga nego bajka, ali to u ovim okolnostima nije bilo bitno.

„Undina?“ Usne su joj se obesile. „Nisam čula za nju.“

„Niste? Ja ću vam je ispričati. To je divna priča.“

„Šta, dođavola, radiš?“, dreknuo je zapovednik interventne u mom levom uvu. Nisam reagovao.

Osam metara, približavao sam se korak po korak prostoru za izvođenje kaznenog udarca.

„Undina je bogoliko stvorenje, vodena nimfa lepša od svake žene. Beznadežno se zaljubila u viteza Hansa.“

„Jesi li čuo, dragi moj? Ti si vitez!“

„Beba je odgovorila glasnim plačem.“

Hvala bogu, još diše.

„Da“, nastavio sam, „ali ser Hans je bio tako zgodan da su sve žene trčale za njim. Nažalost, zaljubio se u drugu i zaboravio na Undinu.“

Sedam metara.

Čekao sam da beba ponovo zaplače. „Undinin otac, bog mora Posejdon, toliko se naljutio na Hansa da ga je prokleo.“

Anželik je prestala da ljulja bebu. „Prokleo ga je?“

„Da. Hans odonda nije mogao da diše bez razmišljanja. Pri svakom udisaju morao je biti koncentrisan.“

Uvukao sam hladni vazduh u pluća. I bučno ga izbacio.

„Morao je da udahne i izdahne, udahne i izdahne.“

Grudi su mi se dizale i spuštale pri demonstraciji.

„Umro bi ako bi i na trenutak to smetnuo s uma.“

Šest metara.

„Kako se priča završava?“, sumnjičavo će Anželik kad me je od nje delila dužina automobila. Izgleda da joj je moja blizina manje smetala od pravca u kom je krenula priča koju sam pripovedao.

„Hans se na sve moguće načine trudio da ne zaspi. Borio se s umorom, ali više nije mogao da drži oči otvorene.“

„Umro je?“, pitala je tupo. I poslednja iskra radosti iščilela je s njenog izmučenog lica.

„Da, zato što je automatski zaboravio da diše čim je zaspao. Tako je potpisao smrtnu presudu.“

Slušalica u mom uvu je škljocnula, ali je zapovednik interventne uspeo da se suzdrži. Čulo se samo daleko zujanje saobraćaja. Iznad nas je letelo jato velikih crnih ptica. Jezdile su ka istoku.

„To nije lepa bajka.“ Anželik se malčice pomerila napred. Čvrsto je stiskala bebu uza se. Ljuljala se čitavim telom.

Pružio sam ruku. Još više sam joj se približio.

„Ne, nije. A nije ni prava bajka.“

„Nego?“

Zastao sam, očekujući da beba da neki znak života, ali čuo sam samo tišinu. Usta su mi se osušila.

„Priča je istinita“, rekao sam.

„Istinita?“

Igra žmurke

Odmahnula je glavom – žustro, kao da je znala šta će čuti.

„Anželik, molim vas da me saslušate. Beba u vašem naručju pati od Undinine kletve, bolesti nazvane po bajci koju sam vam ispričavao.“

„Ne!

Da.

Tragedija je bila u tome što joj nisam ispričao taktičku laž. Undinina kletva zaista postoji. To je retki poremećaj centralnog nervnog sistema. Deca koja su patila od nje umirala su od gušenja ako se ne bi usredsredila na disanje. To je bila ozbiljna bolest od koje se umiralo. Kod Tima (tako se beba odista zvala), respiratorna aktivnost u budnom stanju bila je dovoljna da snabde telo kiseonikom. Veštačka pluća bila su mu potrebna samo dok je spavao.

„Ali on je *moja* beba“, negodovala je Anželik kao da pevuši uspavanku.

Ljuljaj se, dušo...

„Gledaj kako mirno spava u mom naručju.“

O bože, ne. Bila je u pravu. Beba se više nije čula.

... na vrhu drveta...

„Da, on je vaša beba, Anželik“, rekao sam hitro, načinivši još jedan korak prema njoj. „Niko to ne spori, ali ne sme zaspati. Da li me čujete? Umreće kao ser Hans u bajci ako se to dogodi.“

„Ne, ne, ne!“ Prkosno je zavrtela glavom. „Moja beba nije bila nevaljala. Nije ukleta.“

„Naravno da nije, ali je bolesna. Molim vas da mi predate dečaćića da bi doktori mogli da mu pomognu.“

Toliko sam joj se približio da sam osetio jetki, slatkasti vonj neoprane kose i zadah mentalnog i fizičkog propadanja koje je proželo svaku nit jeftine trenerke.

Okrenula se prema meni i tada sam prvi put video bebu. Ugledao sam njeno sićušno, rumeno i *uspavano* lice. Preneraženo sam pogledao Anželik. U tom trenu izgubio sam glavu.

„Isuse. Ne. Nemoj!“, razlegao se glas zapovednika interventne u mom uvu. Više ga nisam slušao. „Skloni ga!“

Citiram njegove reči i one iz zapisnika pred sobom, koji je sastavio predsedavajući istražnog odbora.

Sada, sedam godina posle dana koji mi je uništio život, nisam siguran da sam video.

Ono.

Ono *nešto* u njenom izrazu. Taj pogled pun nerazblažene, očajničke samospoznaje. U tom trenutku bio sam siguran.

Zovite to predosećanjem. Intuicijom. Vidovitošću. Šta god bilo, osetio sam to svakim atomom svog bića. Kad se okrenula prema meni, Anželik je postala svesna svog mentalnog poremećaja. Prepoznala je sebe. Znala je da je bolesna. Znala je da beba nije njena. I znala je da joj je neću vratiti kad je se dočepam.

„Nemoj, čoveče! Ne čini ništa glupo!“

Imao sam dovoljno iskustva u amaterskom boksu i znao sam na šta treba da se usredsredim da bih pogodio protivnikove namere: na ramena. Ona su se pomerila u pravcu koji je dozvoljavao samo jedno tumačenje, potvrđeno činjenicom da je polako širila ruke.

Tri metra. Samo jebena tri metra.

Baciće bebu s nadvožnjaka.

„Spusti pištolj! Ponavljam. Odmah ga spusti!“

Zanemario sam komandu u uvu i naciljao njeno čelo.

I povukao oroz.

Obično se u tom trenutku vrišteći probudim, posle čega sledi maglovita, euforična spoznaja da je to bio samo loš san. Traje dok ne pružim ruku i ne shvatim da je druga strana kreveta prazna – dok ne uvidim da se taj lanac događaja uistinu zbio. Ostao sam bez posla, bez porodice. I kad zaspim, budim se zbog noćnih mora.

Živeo sam u strahu otkad sam ispalio taj hitac. To je bio hladan, čist i sveprožimajući strah: koncentrat iz kog su moji snovi crpili svoju sadržinu.

Ubio sam ljudsko biće na tom nadvožnjaku.

Silno sam se trudio da ubedim sebe da sam tako spasao nečiji život, ali jednačina nije opstajala. Šta ako sam pogrešio? Šta ako Anželik nije htela da povredi dete? Šta ako je raširila ruke da bi mi ga predala – ako ih je raširila kad joj je metak probio lobanju tako brzo da mozak nije imao vremena da prosledi impuls njenim rukama da ih još više raširi? Tako brzo da sam uspeo da prihvatim bebu pre nego što je ispala iz njenog beživotnog naručja?

Drugim rečima, šta ako sam na tom nadvožnjaku ubio nevinu ženu?

Jednog dana ću morati da platim ako sam pogrešio. To je sigurno.

Znao sam to. Samo što nisam ni slutio da će taj dan tako brzo doći.

83

Moj sin i ja smo bili u još jednoj poseti, kako se govorilo, najboljem mestu u Berlinu za umiranje, ako ste dete.

„Zaista? Helikopter?“, rekao sam, trzajući bradom na otvorenu kartonsku kutiju koju sam nosio dugim hodnikom. „Jesi li pažljivo razmislio o tome? Naposljetku, to je letelica kapetana Džeka, s turbomotorom.“

Džulijan je odlučno klimnuo glavom. Vukao je prepunu *ikea* torbu po linoleumu.

Više puta sam mu ponudio pomoć, ali on je bio uporan u nameri da sam vuče tešku torbu po bolnici. To je bila tipična „Mogu ja to sam“ fantazija, kojoj pre ili kasnije podlegnu svi momčići, obično između faza „Ne puštaj me samog“ i „Daj mi malo prostora“.

Hodao sam sporije, zato što sam samo to mogao da uradim a da ne povredim njegov ponos.

„Helikopter mi više ne treba“, odlučno će Džulijan. Zakašljao se. Isprva sam pomislio da se zagrcnuo, ali kašljanje se pogoršalo.

„Jesi li dobro?“ Spustio sam kutiju.

Primetio sam da su mu obrazi rumeni kad sam svratio po njega, ali sâm je izneo tešku torbu u vrt. Znojave šake i vlažnu kosu objasnio sam fizičkim naporom.

„Još vučeš prehladu?“, zabrinuto sam ga pitao.

„Dobro sam, tata.“ Odgurnuo mi je ruku kad sam pokušao da mu opipam čelo. Još je kašljao, ali nije zvučao tako strašno.

„Da li te je mama vodila kod doktora?“

U bolnici smo, možda bi mogao na pregled kad si već ovde.

Džulijan je odmahnuo glavom.

„Ne, samo...“ Ućutao je. Bes je narastao u meni.

„Šta samo?“

Okrenuo se. Snebivljivo se mašio za drške torbe.

„Samo trenutak“, rekao sam. „Nemoj mi reći da ste ponovo išli kod onog gurua?“

Klimnuo je glavom oklevajući, kao da ispoveda neko nepočinstvo, iako to nije bila njegova krivica. Njegova majka je koračala sve ezoteričnijim stazama. Radije će odvesti našeg sina indijskom duhovnom učitelju nego stručnjaku za uho, grlo i nos.

Nikine ekscentričnosti su me zabavljale nekada davno, dok sam se zaljubljuvao u nju. S naklonošću sam posmatrao kako pokušava da mi predskaže budućnost na osnovu linija na dlanu ili kad mi je poverila da je u jednom od prethodnih života bila grčka robinja. Bezazlena iskakanja su s godinama prerasla u *idéés fixes*, koje su nesumnjivo doprinele mom razdvajanju od nje, isprva na mentalnom, a zatim i na fizičkom planu. To razmišljanje mi se dopadalo; oslobađalo me je isključive odgovornosti za propast našeg braka.

„Šta je taj šarla... hoću reći, šta je taj guru rekao?“, pitao sam kad sam ga stigao. Nastojao sam da ne zvučim agresivno. Džulijan će pomisliti da se ljutim na njega, a on stvarno nije kriv što njegova majka veruje u tradicionalnu medicinu ili u teoriju evolucije.

Igra žmurke

„Rekao je da se moje čakre ne pune energijom na odgovarajući način.“

„Tvoje čakre?“ Krv mi je jurnula u obraze.

Naravno, korio sam Niki u sebi, njegove čakre – kako mi to nije palo na pamet? Naš sin je verovatno upravo zato slomio zglob pre dve godine dok se vozio skejtbordom. Tada je sasvim ozbiljno pitala hirurga da li hipnoza može poslužiti kao zamena za anestetike.

„Trebalo bi da popiješ nešto“, rekao sam da bih promenio temu, pokazujući na mašinu za prodaju sokova. „Šta želiš?“

„Koka-kolu“, rekao je bez oklevanja.

U redu, „koka-kolu“.

Niki bi me sigurno ukorila. Moja „i dalje supruga“ (ne još bivša supruga) iz principa je kupovala samo u ekološkim radnjama i organskim supermarketima; na njenom spisku za kupovini nikad nije bilo gaziranih pića s kofeinom i hemikalijama.

Da, ali ovde nema čaja od mirođije, pomislio sam dok sam prepipavao sako u potrazi za novčanikom u kom sam držao sitninu.

Trgao sam se kad sam čuo mladi, ali umorni glas iza sebe.

„Jesu li to Zorbahovi?! Kako divno iznenađenje!“

Jedva da sam zapamtio plavokosu bolničarku od prošle posete. Stvorila se niotkuda. Stajala je u bolničkom hodniku pored jarko obojenih kolica za čaj.

„Zdravo, Monika!“ Džulijan ju je očigledno prepoznao. Počastila ga je uvežbanim „mali pacijenti su moji ortaci“ osmehom. Pogled joj se zaustavio na našem teretu.

„Auh, koliko igračaka ste doneli ove godine.“

Klimnuo sam glavom – odsutno, zato što sam još tražio novčanik.

Nemoj, molim te! Unutra su mi svi dokumenti i kreditne kartice. Tu je i ključ-kartica bez koje ne mogu da uđem u redakciju.

„Da, svake godine ih ima sve više“, promrmljao sam. Naljutio sam se na sebe zato što sam zvučao kao krivac. Činjenica je da sam uživao

u kupovanju poklona Džulijanu, iako bi se u prvi mah moglo pomisliti da je to tipično ponašanje oca iz propalog braka. Ručno rađeni drveni traktor bi, naravno, bio poučniji i vredniji od fluorescentnog pištolja za vodu koji je bolničarka upravo izvadila iz *ikea* torbe. Ali „poučniji“ bi bio argument kakav sam mogao čuti od svojih roditelja, koji su odbijali da shvate da su mi vokmen ili BMX potrebni zato što su svi moji prijatelji slušali ono prvo i vozili ono drugo. Nazovite me plitkom osobom, ali želeo sam da poštedim sina sudbine koja je mene snašla. To ne znači da sam bio spreman da mu kupim bilo koje đubre samo da bi bio „prihvaćen“. Ali nisam želeo da ga ispratim praznih ruku u darvinovsku borbu za opstanak, koja se odvijala na svakom školskom igralištu.

Monika je, u međuvremenu, iskopala lutku Spajdermena. „Mislim da je zaista divno od tebe“, rekla je osmehujući se mom sinu, „što si pristao da se rastaneš od ovih divnih igračkaka.“

„Nema problema.“ Džulijan je uzvratilo osmehom. „Volim to da radim.“

Govorio je istinu. Možda sam ja došao na ideju da jednom godišnje, uoči rođendana, pre dolaska pojačanja, očisti sobu, ali on je smešta prihvatio.

„Napravićemo mesta i učiniti dobro delo“, ponovio je moje reči. Odmah se dao na posao.

Tako smo začeli tradiciju našeg „sunčanog dana“, kako smo je nazvali. Na taj dan su se otac i sin, natovareni odbačenim igračkama, otiskivali u dečju bolnicu, gde su ih delili malim pacijentima.

„Sigurna sam da bi se Timu dopala“, sa osmehom će bolničarka kad je zamenila lutku Spajdermena drugim igračkama. Pozdravila se s nama i otišla. Zbunilo me je što sam se jedva suzdržao da ne zaplačem dok sam je ispraćao pogledom.

Džulijan se zagledao u mene. „Je li sve u redu?“, pitao je. Navikao je da mu se otac raspekmezi čim stigne do odeljenja *Sunčeva svetlost*